

Osallisuus- ja arviointisuunnitelman luonnos 14.9.2020

Hyväksytty ja asetettu nähtäville Satakunnan maakuntahallituksessa 14.9.2020

**Osallisuus ja arviointisuunnitelma:
Satakunnan maakuntaohjelma 2022–2025/Satakunta-strategia**

Laadinnan lähtökohdat

Tämän strategiaproessin tavoitteena on yhteensovittaa maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen tahtotila eli Satakunnan maakuntasuunnitelma 2050, Satakunnan maakuntaohjelma 2022–2025 ja Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia uudeksi strategia-asiakirjaksi, Satakunta-strategiaksi (MH 14.9.2020).

Tämä osallisuus- ja arviointisuunnitelma toimii siten yhteensovitettuna prosessin osallisuus- ja arviointisuunnitelmana (OAS), jossa kuvataan Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 ja maakuntaohjelman 2022–2025 sekä EU:n ohjelmakaudelle 2021–2027 laadittavan maakunnan älykkään erikoistumisen strategian laadintaprosessi ja kerrotaan, kuinka prosessiin ja ohjelman sisältöön voi vaikuttaa sekä miten ohjelman vaikutuksia arvioidaan. Laadintaprosessin tavoitteena on tuottaa avoimella ja osallistavalla prosessilla aluekehityksen muutokset ennakoiva strategia, jonka sisältö noudattaa alueiden kehittämislaisissa kirjattuja tavoitteita.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on lähettänyt 5.5.2020 maakuntien liittoihin ohjeluonnoksen maakuntaohjelman 2022–2025 laadinnasta. TEM pyytää maakuntien liittoja käynnistämään maakuntaohjelman laadinnan viipymättä, jotta työ on mahdollista toteuttaa huolella ja vuorovaikutteisesti yhdessä sidosryhmien kanssa. Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikausittain neljäksi vuodeksi.

Käynnissä olevan aluekehittämisen lainsäädäntöä koskevan lakivalmistelun myötä myös maakuntaohjelmaa koskeva säädösperusta tulee päivittymään vuoden 2021 alusta voimaan tulevan uuden lain myötä. TEM voi täydentää maakuntaohjelmien laadintaa koskevaa ohjeistusta, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi uudistuvan säädösperustan vuoksi.

Osallistavassa prosessissa valmistettava maakuntaohjelma sisältää alueen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet ja kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi. Maakuntaohjelma sovittaa yhteen kansallisen ja EU-politiikan tavoitteita maakunnassa. Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Maakuntaohjelma laaditaan siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja tarvittavin osin aluehallintovirastojen strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin ja sisältöön.

Maakuntaohjelman laadintaprosessissa on työ- ja elinkeinoministeriön ohjeluonnoksen mukaan huomioitava seuraavaa:

- Maakuntaohjelmien valmistelun yhteydessä maakuntien liittoja on pyydetty päivittämään alueellisia innovaatiotoiminnan valintoja ja kehittämistä koskevat älykkään erikoistumisen strategiansa EU:n ohjelmakautta 2021–2027 varten. Päivitetty strategia tulee liittää osaksi maakuntaohjelman kokonaisuutta.
- Uuden ohjelman valmistelussa tulee lisäksi hyödyntää voimassa olevan ohjelman ulkopuolista tai vertaisarviointia.
- Maakuntaohjelmassa tulee huomioida hallituksen keväällä 2020 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä (aluekehittämispäätös) ja sen toteuttaminen maakunnan lähtökohdista. Alueen

elinvoimaisuuden kannalta keskeisten hyvinvoinnin, osaamisen, työllisyyden ja elinkeinoelämän uudistumisen ohella aluekehittämispäätöksen keskeisenä tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Kestävä kehitys ja digitalisaatio ovat päätöksessä kaikkia painopisteitä poikkileikkaavia teemoja.

- Valtio solmii hallitusohjelman mukaiset osaamis- ja innovaatiovetoiseen kasvuun tähtäävät ekosysteemisopimukset yliopistokaupunkien kanssa. Ekosysteemisopimuksen sisältö ja mahdollinen muun sopimuksellisen yhteistyö tulee sovittaa yhteen maakuntaohjelman kanssa.
- Ohjelmassa tulee huomioida kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan linjaukset ja ohjelmatyö.
- Maakuntaohjelma sovittaa yhteen kansallisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan tavoitteita ja toimenpiteitä maakunnassa.
- Vuoden 2020 alun koronapandemialla on merkittäviä vaikutuksia aluetalouteen. Korjaavat toimenpiteet käynnistyvät välittömästi akuutin kriisivaiheen jälkeen, mutta pidemmän aikavälin tavoitteet ja jälleenrakennustoimet positiivisen talous-, työllisyys- ja investointikehityksen aikaansaamiseksi ja muutosjoustavuuden vahvistamiseksi tulee huomioida maakuntaohjelmassa.
- Maakuntaohjelman tulee sisältää ohjelman määrällistä ja laadullista seuranta varten tarvittavat vaikuttavuustavoitteet ja niitä koskevat mittarit. Maakuntaohjelmassa kuvataan näihin perustuen aluekehityksen tilannekuva. Maakunnat määrittävät maakuntaohjelman seurannassa käyttämänsä vaikuttavuustavoitteet ja seurantatiedot siten, että ne kuvaavat monipuolisesti alueen kehitystä ja aluekehittämisen tavoitteiden edistymistä.

Aluekehittämisen lainsäädännön uudistuksen myötä esitetään otettavaksi käyttöön toimintamalleja, jotka lisäävät valtion ja maakuntien liittojen sekä muiden aluekehittämistoimijoiden välistä vuorovaikutusta. Näistä merkittävin on aluekehittämisen keskustelut, joita on tarkoitus käydä säännöllisesti. Ensimmäiset keskustelut tullaan käymään kokeiluna syksyllä 2020. Jatkossa aluekehittämisen keskustelut toimivat foorumina myös maakuntaohjelmien toimeenpanoon liittyville kysymyksille.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman laatimisesta lakisäateisenä asiakirjana ollaan uudistuvan lainsäädännön myötä luopumassa. Se korvautuu toisaalta em. aluekehittämiskeskusteluilla ja toisaalta EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoituksen kohdentamista koskevalla rahoitussuunnitelmalla, josta säädetään tarkemmin jatkossa VN:n asetuksella.

Aluekehittämislain (7/2014) mukaan maakuntaohjelma tulee hyväksyä kunnanvaltuuston toimikauden alkamisvuotta seuraavan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Nyt valmisteltava maakuntaohjelma suositellaan hyväksymään kuitenkin vuoden 2021 loppuun mennessä. Maakuntaohjelma 2022–2025 on tarkoitus hyväksyä syksyn 2021 maakuntavaltuuston kokouksessa.

Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 laadinta on käynnistynyt kesällä 2019. Maakuntasuunnitelman laadinnan osallisuus- ja arviointisuunnitelma on hyväksytty MH 25.10.2019. Maakuntaohjelman 2022–2025 laadintaprosessi sovitetaan yhteen maakuntasuunnitelman 2050 laadintaprosessin kanssa.

Vuosien 2020 ja 2021 aikana Satakuntaliiton aluekehityksen toimiala valmistelee viraston yhteistyöprosessina Satakunnan maakuntaohjelman 2022–2025. Laadintaprosessi sisältää mm. seuraavat kokonaisuudet:

- maakunnan pitkän aikavälin tulevaisuuskuvan laadinta
- strategisten kehittämislinjausten laadinta
- tulevaisuustarkastelu maakunnan kehityksen kannalta olennaisista kehitysilmiöistä
- aluekehityksen tilannekuva laadinta sisältäen ympäristön tilakuvauksen
- osaamis- ja innovaatioekosysteemien tilannekuvan laadinta
- älykkään erikostumisen strategian laadinta
- vaikutusten arviointi
- vaikuttavuustavoitteiden ja seurantaindikaattoreiden määrittely

Älykkään erikoistumisen strategia

Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen mukaisesti laadintaprosessissa valmistellaan myös Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia. Valmistelu tehdään yhteisessä prosessissa maakuntaohjelman kanssa ja älykkään erikoistumisen strategia integroidaan osaksi maakuntaohjelmaa. Älykkään erikoistumisen strategiasta on mahdollista tuottaa myös erillinen, englanniksi käännettävä liite, mikäli se katsotaan valmisteluprosessin edessä tarpeelliseksi.

Älykkään erikoistumisen strategian tulee sisältää

- ajantasainen analyysi innovaatiotoiminnan haasteista ja innovaatioiden leviämisen pullonkaloista,
- strategiasta vastaavan toimivaltaisen tahon määrittelyn, strategian seuranta –ja arviointivälineet, kuvauksen yrittäjyyttä edistävän prosessin tehokkaasta toiminnasta,
- toimet maakunnan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien parantamiseksi,
- toimet teollisuuden muutosprosessin tukemiseksi ja
- kansainvälistä yhteistyötä koskevat toimet älykkään erikoistumisen painopistealoilla.

Älykkään erikoistumisen strategiassa on tärkeää huomioida läpileikkaavasti vähähiilisyiden, sukupuolten tasa-arvon ja digitalisaation edistäminen. Älykkään erikoistumisen strategian valmistelun, toimeenpanon ja arvioinnin eri vaiheissa varmistetaan elinkeinoelämän (etenkin pk-yritykset) tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden (korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja toisen asteen oppilaitokset) julkisen sektorin (kaupungit, kunnat ja kehittämissyhtiöt) sekä kansalaisyhteiskunnan tasapuolinen osallistuminen älykkään erikoistumisen teemojen ja toimintamallin valmisteluun sekä toteutukseen (yrittäjämäisen etsimisen prosessi). Prosessiin tulee sisällyttää säännöllinen uusien kumppanuuksien ja painopisteiden tunnistaminen. Valmistelussa huomioidaan yhteensovitus ja vuoropuhelu valtakunnallisesti laadittavan pitkän aikavälin kansallisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tiekartan (TKI-tiekartta) kanssa.

Vaikutusten arviointi, ympäristöselostus ja seuranta

Maakuntaohjelmaa koskevan lainsäädännössä todetaan, että viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeuteta niiden toteuttamista.

Valtio ja alueita edustavat tahot, maakuntien liittojen johdolla, keskustelevat säännöllisesti alueiden kehittämisen tavoitteista ja niiden toimeenpanosta. Keskustelut perustuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmiin ja aluekehityksen tilannekuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Keskusteluissa pyritään valtion ja kuntien yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksiä alueiden kehittämisen suunnittelua ja toimeenpanoa varten.

Maakuntaohjelma kuuluu SOVA (suunnitelmien- ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi) lainsäädännön piiriin, jonka mukaan ohjelman ympäristövaikutukset arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa. Laki edellyttää, että ympäristöarviointia tehdessä on kuultava muita viranomaisia ja yleisöä sekä laadittava ympäristöselostus.

Satakunta-strategian arvioinnissa huomioidaan seuraavat teemat; 1) taloudelliset vaikutukset 2) sosiaaliset vaikutukset 3) ekologiset ja kulttuuriset vaikutukset 4) maaseutuvaikutukset sekä 5) tasa-arvoaikutukset.

Maakunnan yhteistyöryhmä toimii vaikutusten arvioinnin SOVA-ryhmänä, sillä siihen kuuluvat maakunnan liiton ohella Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset sekä Lounais-Suomen aluehallintovirasto (AVI). Ryhmä tuo eri näkökulmia arviointiin. Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontuu vuosittain vähintään kolme kertaa ja voi tarvittaessa käsitellä luonnoksia myös kirjallisella menettelyllä. Satakunta-strategiasta ei laadita

erillistä ympäristöselostusta, vaan sekä pitkän aikavälin tahtotilan että strategisten kehittämislinjausten vaikutusten arviointi sisältyy strategia-asiakirjaan.

Voimassa olevaa Satakunnan maakuntaohjelmaa 2018–2021 on arvioitu keväällä 2020 neljän maakunnan (Satakunta, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjanmaa) yhteistyönä. Arvioinnissa on kiinnitetty erityistä huomiota prosessiin ja vaikuttavuuteen. Tarkoituksena on saada uusia eväitä uuden maakuntaohjelman laatimiseen ja vaikutusten arviointiin. Arviointiraportti on valmistunut kesäkuussa 2020 ja on nähtävillä Satakuntaliiton internet-sivuilla (www.satakuntaliitto.fi/maakuntaohjelma2018-2021).

Satakunta-strategian arviointia tehdään samanaikaisesti toimenpiteiden laadinnan kanssa työpajoissa ja kyselyjen yhteydessä. Tavoitteena on kasvattaa toimijoiden yhteistä ymmärrystä kehittämisen suunnasta ja valittavien toimenpiteiden mahdollisista vaikutuksista.

Satakunta-strategian vaikutusten arvioinnista järjestetään osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadintavaiheessa Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten ja Satakuntaliiton välinen neuvottelu.

Vaikutusten arvioinnin laatija

Arviointityön tekee Satakuntaliitto yhteistyökumppaniensa kanssa. Maakunnan yhteistyöryhmä toimii vaikutusten arvioinnin SOVA-ryhmänä. Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontuu valmistelun yhteydessä ja arvioi luonnosten välillä systemaattisesti vaikutuksia ja voi tarvittaessa käsitellä luonnoksia myös kirjallisella menettelyllä.

Vaikutusten arviointikohteet

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), ns. SOVA-laki, edellyttää että maakuntaohjelman valmisteluun tulee liittää sen ympäristövaikutusten arviointi. Ympäristövaikutusten ohella maakuntaohjelmalla on merkittäviä muitakin vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnissa onkin tarkoituksenmukaista ottaa huomioon kestävä kehityksen elementit, jotta arvioinnista tulee riittävän kattava ja kokonaisvaltainen. Satakunnan maakuntaohjelman arvioinnissa huomioidaan seuraavat teemat; 1) taloudelliset vaikutukset, 2) sosiaaliset, 3) ekologiset ja kulttuuriset vaikutukset, 4) maaseutuvaikutukset sekä 5) tasa-arvovaikutukset. Teemoihin sisällytetään SOVA-lain 2 §:ssä määritellyt ympäristövaikutukset.

Arvioinnin on tuotettava tietoa koko ohjelman yhteisvaikutuksista ja se on kohdistettava erityisesti sellaisiin ohjelman osiin, joihin liittyy merkittäviä vaikutuksia, näkemyseroja ja epävarmuustekijöitä. Näin ollen arvioinnin teemojen sisältö voi muuttua työn edetessä ja ne saavat painoarvonsa valittavien maakuntaohjelman toimenpiteiden mukaan. Työssä tarkastellaan maakuntaohjelman toimenpiteiden vaikutuksia vähintään suhteessa siihen, ettei toimenpiteitä toteuteta lainkaan (ns. nollavaihtoehto - tarkastelu). Osa toimenpiteistä saattaa edellyttää laajempaa vaihtoehtotarkastelua vaikutuksen/vaikutusten arvioinnissa.

Satakunta-strategian osalta arvioidaan:

- Taloudelliset vaikutukset.
  - työllisyyteen, koulutukseen, väestöön, aluetalouteen, alueelliseen kilpailukykyyn, elinvoimaan ja vetovoimaisuuteen
- Sosiaaliset vaikutukset
  - ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen
  - palveluihin
- Ekologiset ja kulttuuriset vaikutukset
  - maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen

- yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- luonnonvarojen hyödyntämiseen
- sosiaalisten, ekologisten ja kulttuuristen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin
- Maaseutuvaikutukset
  - maaseudun palveluihin (asuminen, palvelut, saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuuri)
  - maaseudun elinvoimaan (elinkeinot, yrittäjyys ja työ, osaaminen, vahvuudet ja vetovoimatekijät)
  - maaseudun demokratiaan (yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma ja kansalaisten osallistuminen)
- Tasa-arvovaikutukset.
  - vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon
  - Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen
    - Viranomaisten tulee tasa-arvolain (609/1986) mukaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Seuranta, vaikuttavuustavoitteet ja tunnusluvut

Valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista todetaan, että maakuntaohjelman tulee sisältää ohjelman määrällistä ja laadullista seurantaa varten tarvittavat vaikuttavuustavoitteet ja niitä koskevat mittarit.

Seurannassa käytettävät vaikuttavuustavoitteet ja seurantatiedot muodostetaan siten, että ne kuvaavat monipuolisesti alueen kehitystä ja aluekehittämisen tavoitteiden edistymistä. Satakunta-strategiassa kuvataan näihin perustuen aluekehityksen tilannekuva. Vaikuttavuustavoitteet ja mittarit kuvaavat esim. alueiden taloutta ja kilpailukykyä, työmarkkinatilannetta, väestönkehitystä ja hyvinvointia, sosiaalista osallisuutta, vähähiilistä taloutta ja ympäristön kestävästä kehitystä. Seurannassa hyödynnetään aluekehityksen tilannekuvaa.

Alueiden kehittämislainsäädännössä (7/2014 § 46) edellytetään, että ulkopuoliset arvioijat arvioivat maakuntaohjelmat ainakin kerran ohjelmakauden aikana tai sen päätyttyä. Seuranta voidaan kohdentaa ohjelman tavoitteiden, ohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumisen, sivuvaikutusten, toimintaympäristön muutosten sekä toteutusprosessin seurantaan. Edellisten kahden maakuntaohjelman osalta ulkopuolinen arviointi toteutettiin Länsi-Suomen maakuntien yhteistyönä. Kokemukset keskinäisestä vertaisarviointista ovat myönteiset, joten myös parhaillaan valmisteilla olevan maakuntaohjelman arviointi olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa vertaisarviointina.

Laadintaprosessin toteuttaminen, osallistaminen ja tiedottaminen

Satakuntaliiton virastossa valmistelua johtaa Satakuntaliiton aluekehitysjohtaja. Aluekehityksen toimiala vastaa Satakunta-strategian laatimisesta yhdessä valtion alueviranomaisten, kuntien, ja muiden ohjelman rahoittajatahojen kanssa. Strategiatyön vaikutusten arvioinnin ryhmänä sekä evästysfoorumina toimii maakunnan yhteistyöryhmä. Satakunnan maakuntaohjelman /Satakunta-strategian hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntahallitus käsittelee asiaa prosessin eri vaiheissa.

Laadinnan ydinryhmän Satakuntaliitossa muodostavat:

- Aluekehitysjohtaja Timo Vesiluoma pj.
- vs. alueiden käytön johtaja Susanna Roslöf
- Erityisasiantuntija Katja Laitinen
- Aluekehitysasiantuntija Krista Tupala

- Ympäristöasiantuntija Anne Savola
- Maakuntainsinööri Anne Nummela
- Liikennesuunnittelija Esa Perttula
- Aluekehitysasiantuntija Saku Vähäsantanen
- Maakunta-asiamies Marika Luoma
- Viestintä- ja edunvalvonta -asiantuntija Sanna Oksa

Maakuntahallitus on kokouksessaan 21.10.2019 asettanut maakuntasuunnitelmatoimikunnan, joka toimii jatkossa (MH 14.9.2020) Satakunta-strategian laadinnan tukena. Toimikuntaan on nimetty seuraavat edustajat:

<u>Jäsen</u>	<u>Varajäsen</u>
Koivisto Jari (pj)	Huhtala Johanna
Väkeväinen Nina	Huhtanen Riikka
Holmlund Anne	Vasama Juha
Kalliokorpi Sari	Riuttamäki Simo
Pajukoski Jari	Kaunisto Mikko

Alueen eri toimijoiden aktiivinen osallistuminen ja vuorovaikutus toteutetaan työryhmätyöskentelyn, työpalaverien, sähköisten välineiden, aluekierroksen ja seminaarien keinoin. Maakuntaohjelman valmisteluvaiheessa asioita käsitellään myös lukuisissa olemassa olevissa ryhmissä kuten maakuntavaltuustossa, maakuntahallituksessa ja MYR:ssä. Käytännön sisällöntuotannossa hyödynnetään osallistavia työpajoja ja osallistamisen eri menetelmiä. Järjestämistavat valitaan koronaepidemiatilanteen mukaan. Lisäksi voidaan järjestää laajempia seminaareja, kyselyitä. Satakunta-strategian valmistelussa kiinnitetään huomiota myös kansalaisten osallistumiseen ja mahdollisuuteen tuoda näkemyksiään esille. Ohjelman valmistelussa tullaan käyttämään hyväksi myös sosiaalisen median ja muita sähköisiä välineitä.

Satakunta-strategian laadintaprosessiin on tarkoitus kytkeä seuraavat Satakuntaa koskevat työryhmät ja sidosryhmät, esim.

- Satakuntaliiton olemassa olevat osallisuusryhmät (TKI-, kulttuuri-, matkailu- ja tulevaisuusfoorumit)
- Alue-ennakoinnin johtoryhmä
- 2. asteen ammatillisen koulutuksen neuvottelukunta
- Aluesuunnittelun yhteistyöryhmä
- Kulttuuri- ja ympäristötyöryhmät
- Vesien ja merenhoidon yhteistyöryhmät
- Kuntajohtajat
- Kansanedustajat
- Nuorisovaltuusto sekä vanhusneuvosto
- Liikennejärjestelmätyöryhmät
- (Maakuntakaavatoimikunta)
- Satakunnan järjestöyhteistyöryhmä (JYTRY)
- Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR), Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö (MYRS) ja Maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaosto
- Satakuntaliiton viestintä- ja brändityöryhmät
- Satakuntavaltuuskunta

Tausta-aineistot ja yhteensovitus

Maakuntasuunnitelman 2050 laadinnan taustaksi on kesällä 2020 laadittu skenaarioraportti ulkopuolisen asiantuntijan toteuttamassa osallistavassa prosessissa. Skenaarioraportin pohjalta muodostettu maakunnan

tulevaisuuskuva toimii tavoitekehikkona maakuntaohjelman strategialinjauksille. Pitkän aikavälin tahtotilan ja kehittämislinjausten yhteensovittamisessa Satakunta-strategiaksi huomioidaan maakuntasuunnitelman 2050 osallisuus- ja arviointisuunnitelman (MH21.10.2019) sisältö.

Satakunta-strategian valmisteluun vaikuttavat kansalliset ja maakunnalliset kehittämisohjelmat ja -strategiat sekä EU-ohjelmakauden linjaukset ja sisällöt. Ohjelman valmistelu kytketään tiiviisti mahdollisiin muihin valmisteluprosesseihin. Huomioitavia ohjelmia ja prosesseja ovat esim.:

- EU:n uuden ohjelmakauden 2021–2027 suunnittelu
- Satakunnan maakuntakaava sekä vaihemaakuntakaavat 1 ja 2
- Satakunnan Älykkään erikoistumisen strategia
- Satakuntaliiton sektorikohtaiset kasvuohjelmat (mm. bio- ja kiertotalous, teollisuus, matkailu)
- Satakunnan kulttuuristrategia
- Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma
- Alueellinen hyvinvointikertomus
- Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- Läntisen Suomen liikennestrategia
- Alueellinen metsäohjelma
- Vesienhoito- ja suojeleohjelmat
- Satakunnan sekä Lounais-Suomen ilmasto- ja energia- sekä ympäristöohjelmat
- Kansalliset ohjelmat, esim. ilmastostrategia, aluekehittämisen tavoitepäättös, hallitusohjelma, uudistuva aluekehityslainsäädäntö sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.
- Satakunnan merialuesuunnitteluprosessi
- Kansallinen TKI-tiekartta
- Ekosysteemisopimusmenettely
- Alueellinen JTF-suunnitelma
- Kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan linjaukset ja ohjelmatyö

Maakunnallista tulevaisuustyötä tullaan hyödyntämään Satakunta-strategian valmistelussa alue-ennakoinnin vuosikellon mukaisesti. Satakunnan aluekehityksen tilannekuva laaditaan valmisteluprosessin aikana. Lisäksi laaditaan osaamis- ja innovaatioekosysteemien tilannekuva sekä maakunnan osaamisprofiili älykkään erikoistumisen fokusointien tausta-aineistoksi.

Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 vertaisarviointi on toteutettu kevään 2020 aikana. Arviointi toteutettiin Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjanmaan maakunnan liittojen keskinäisenä vertaisarviointina. Arvioinnissa tehdyt havainnot ja suositukset tullaan huomioimaan uutta ohjelmaa laadittaessa.

Osallistaminen ja yhteistyö

Satakunta-strategia laaditaan avoimessa, vuorovaikutteisessa ja yhteistyöhön perustuvassa prosessissa yhteiskunnalliset poikkeustilanteet huomioiden. Valmisteluaineisto on nähtävillä ja kommentoitavissa Satakuntaliiton verkkosivuilla.

Satakunta-strategia laaditaan kaksivaiheisesti niin, että ohjelmasta tuotetaan kaksi luonnosta, joista ensimmäinen asetetaan julkisena kuulutuksena nähtäville Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle 30 vuorokaudeksi, ja toisesta lähetetään lausuntopyyntö viranomaisille ja muille sidosryhmille. Kaksivaiheisuus on tarkoituksenmukaista, koska sekä aluekehityslainsäädäntö samoin kuin EU:n ohjelmakausi ovat valmisteilla ja voivat aiheuttaa muutoksia ohjelmatyöhön. Prosessin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä edistää, että uusi keväällä 2021 nimettävä maakuntavaltuusto pääsee mahdollisimman varhaisessa vaiheessa käsittelemään ensimmäistä luonnosta.

Maakuntahallitus käsittelee saadut mielipiteet ja lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen Satakunta-strategiaksi ottaen huomioon SOVA-lain 11 §:n veloitteen ympäristöselostuksen, mielipiteiden ja lausuntojen käsittelystä. Hallituksen käsittelyistä ilmoitetaan tiedotusvälineille ja liiton Internet-sivuilla. Lopullisesti ohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto vuoden 2021 viimeisessä valtuustossa. Hyväksymisestä toimitetaan tieto Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksille, kunnille ja muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai saatu lausunto. Päätös ja ohjelma toimitetaan tiedoksi myös Suomen ympäristökeskukselle. Yleisölle päätöksestä tiedotetaan liiton Internet-sivuilla ja päätös asetetaan nähtäville julkisena kuulutuksena Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle.

Maakuntavaltuustolle laaditaan seurantaraportti toteutumisesta ohjelman toteutuksen puolivälissä. Maakuntavaltuustot hyväksyvät nyt valmisteltavat maakuntaohjelman vuoden 2021 viimeisessä valtuustossa.

Maakuntahallitus käsittelee osallistumis- ja arviointisuunnitelman 14.9.2020 ja asettaa sen virallisesti nähtäville julkisena kuulutuksena Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle. Nähtävillä oloaika on tiedoksisaannista 30 vuorokautta. Osallisuus- ja arviointisuunnitelman luonnos (OAS) on kommentoitavana myös Satakuntaliiton verkkosivuilla syys- ja lokakuussa 2020. Tänä aikana mielipiteet on esitettävä Satakuntaliitolle kirjallisesti kirjaamoon. (kirjaamo@satakunta.fi). Luonnosta täsmennetään saadun palautteen perusteella. Osallisuus- ja arviointisuunnitelma voidaan päivittää laadinnan kuluessa johtuen muun muassa keskeneräisestä lainsäädännöstä ja EU:n ohjelmakauden valmistelusta.

Viestintä ja tiedottaminen

Valmisteluaineisto pidetään jatkuvasti nähtävillä ja on kommentoitavissa Satakuntaliiton nettisivuilla, jonne kerätään ohjelman laadintaan liittyvää aineistoa. Satakunta-strategian yleinen hyväksyttävyyys ja aito sitoutuminen tavoitteisiin edellyttävät eri osapuolten näkemysten huomioonottamista. Ohjelman viestinnässä kiinnitetään erityistä huomiota tiedottamisen ja tekstin ymmärrettävyyteen. Yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä sähköisen kanavan kautta koko sen ajan, jolloin ohjelmaa ja ympäristöselostusta valmistellaan.

Satakunta-strategia laaditaan kaksivaiheisesti niin, että ohjelmasta tuotetaan kaksi luonnosta, joista ensimmäinen asetetaan julkisena kuulutuksena nähtäville ja kommentoitavaksi Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle 30 vuorokaudeksi, ja toisesta lähetetään lausuntopyyntö viranomaisille ja muille sidosryhmille. Satakunta -strategian luonnos ja siihen sisältyvä ympäristöselostus julkaistaan myös Satakuntaliiton sähköisellä ilmoitustaululla. Kaksivaiheisuus on tarkoituksenmukaista, koska sekä aluekehityslainsäädäntö samoin kuin EU:n ohjelmakausi ovat valmisteilla ja voivat aiheuttaa muutoksia ohjelmatyöhön. Prosessin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä edistää, että uusi keväällä 2021 nimettävä maakuntavaltuusto pääsee mahdollisimman varhaisessa vaiheessa käsittelemään ensimmäistä luonnosta.

Satakunta-strategian ja ympäristöselostuksen valmistelun käynnistämisestä sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta päättää maakuntahallitus. Päätöksestä tiedotetaan maakuntahallituksen tiedotteessa. Satakunta-strategian ja ympäristöselostuksen valmistelun käynnistämistä koskien laaditaan kuulutus, joka julkaistaan Satakuntaliiton sähköisellä ilmoitustaululla ja internetsivuilla syyskuussa-lokakuussa 2020.

Valmistelun etenemisestä informoidaan maakuntahallituksen tiedotteissa sekä tilaisuuksien yhteydessä. Laadintaprosessista tiedotetaan lisäksi Satakuntaliiton nettisivuilla. Strategian laadinnasta ja hyväksymisestä tiedotetaan viranomaisia, asiakirja lähetetään Työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) sekä Suomen ympäristökeskukselle (SYKE). Satakunta -strategia asetetaan julkisena kuulutuksena nähtäville Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle

Laadintaprosessin kuvaus

Taulukko1: Satakunta-strategian laadinnan aikataulu

Toimenpide	Aikataulu	Vaikutukset
1. Käynnistysvaihe 8-9/2020		
Maakuntahallituksen käynnistyspäätös koskien maakuntaohjelman 2022-2025 laadintaa Satakunnan maakuntasuunnitelman laadintaprosessissa toteutetun tulevaisuusskenaarioreportin käsittely maakuntahallituksessa	24.8.2020	Poliittinen hyväksyntä prosessin käynnistykselle
Verkkosivujen ja palautejärjestelmän luominen	26.8.2020	Suunnittelutyöstä tiedottaminen sekä asukkaiden ja sidosryhmien kommentointimahdollisuudet vahvistuvat
Satakuntaliiton valmisteluryhmä <ul style="list-style-type: none"> • maakuntaohjelman 2018–2021 arviointiraportti käytettävissä • YTA-alueen neuvottelujen aloittaminen 	9.9.2020	Satakuntaliiton sisäinen valmistelukumppanuus ja tietoisuus prosessista vahvistuvat Yhteistoiminta-alueen kumppanuuden vahvistaminen
Osallisuus- ja arviointisuunnitelma-luonnoksen (OAS) laadinta, Alueellisen ja kansallisen alue- ja innovaatiotoiminnan sekä EU-ohjelmakauden valmistelun seuraaminen ja soveltaminen maakunnan strategiavalmisteluun	24.8.- 3.9.2020	Prosessin toteutus
Viranomaisneuvottelu SOVA-asetuksen 5 §:n mukainen viranomaisen kuuleminen ympäristöselostuksessa annettavista tiedoista (Varsinais-Suomen ja Satakunnan ELY-keskukset)	10.9.2020	varmistetaan vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin ja sisältöön
Maakuntahallituksen päätös koskien maakuntasuunnitelma 2050:n sekä maakuntaohjelma 2022-2025 laadintaprosessien yhteensovittamista Maakuntahallituksen päätös osallisuus- ja arviointisuunnitelmasta	14.9.2020	Poliittinen hyväksyntä prosessille OAS virallisesti nähtäville julkisena kuulutuksena Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle (30 vrk)
Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) evästyksiset laadintaprosessiin sekä vaikutusten arvioinnin käynnistäminen	28.10.2020	Keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua, vaikutusten arvioinnin eteneminen

2. Toteutus 9-12/2020		
Satakunta-strategian Kick Off	14.10.2020	Pitkän aikavälin tahtotilan ja kehittämisstrategian valmisteluprosessiin liittyvät vaikuttamis- ja arviointimahdollisuudet tuodaan esille sekä sidosryhmien kommentit skenaarioraportin pohjalta laadittavan tulevaisuuskuvan laadintaan
Satakuntaliiton tki-ryhmien sekä muiden kumppanuusryhmien osallistuminen sisällön laadintaan teemoina mm. älykäs erikoistuminen, osaamisprofiili, osaamis- ja innovaatioekosysteemit	Syys-joulukuu 2020	Keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua
Kyselyiden toteuttaminen sidosryhmille sekä kunnille.	syys-joulukuu 2020	Keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua
PALO-hankkeen asukasraadin toteuttaminen	19.9.2020	Maakunnan asukkaista koottu kattava otos saadaan osallistumaan suunnitelman laadintaan
Seutukuntatapaamiset yhteistyössä edunvalvonnan teemojen kanssa	10-12/2020	Keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua
Maakunnan yhteistyöryhmän (sova-ryhmä) vaikutusten arviointi	16.12.2020	Vaikutusten arvioinnin toteutus etenee
Satakunta-strategiatoimikunnan evästystilaisuudet	syys- joulukuu 2020	Satakunta-strategian laadinnan poliittinen tuki vahvistuu
Maakunnan pitkän aikavälin tulevaisuuskuva Tulevaisuusfoorumi	26.11.2020	Keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua
Alueellisen ja kansallisen alue- ja innovaatiotoiminnan sekä EU-ohjelmakauden valmistelun seuraaminen ja soveltaminen maakunnan strategiavalmisteluun	9-12/2020	Prosessissa huomioidaan keskeiset strategialinjaukset, joilla voi olla vaikutusta Satakunta-strategiaan
Valmistelun tilannekatsauksen esittely Maakuntahallitukselle ja päätös esittelystä maakuntavaltuustolle	23.11.2020	Satakunta-strategian laadinnan poliittinen tuki vahvistuu
Esittely maakuntavaltuustolle	11.12.2020	Maakuntavaltuuston kommentointimahdollisuus Satakunta-strategian laadinnan poliittinen tuki vahvistuu

3. Toteutus 1-6/2021		
Aluekehityksen tilannekuvan laadinta sisältäen maakunnan kehityksen kannalta olennaiset kehitysilmiöt sekä ympäristön tilakuvauksen	1-5/2021	Satakunta-strategian pohjana oleva tilannetieto vahvistuu
Strategisten kehittämislinjausten laadinta: maakunnan kehittämistyön keskeiset tavoitteet, toimenpide-ehdotukset, toteuttamisen resurssit, vaikutusten arviointi	1-5/2021	Satakunta-strategian pohjana oleva tilannetieto vahvistuu
Alueellisen ja kansallisen alue- ja innovaatiotoiminnan sekä EU-ohjelmakauden valmistelun seuraaminen ja soveltaminen maakunnan strategiavalmisteluun	1-5/2021	Satakunta-strategian pohjana oleva tilannetieto vahvistuu
Satakuntaliiton alue-ennakoinnin, TKI-ryhmien sekä muiden kumppanuusryhmien osallistuminen sisällön laadintaan	1-5/2021	Satakunta-strategian pohjana oleva tilannetieto vahvistuu
vaikutusten arviointi vaikuttavuustavoitteiden ja seurantaindikaattoreiden määrittely SOVA-ryhmä (MYR) kokoontuu	1-5/2021	Vaikutusten arvioinnin toteutus sekä seurantaindikaattoreiden valmistelu etenee
Satakunta-strategian ensimmäinen luonnos ja päätös esittelystä maakuntavaltuustolle MH05/2021	5-6/2021	Tilannetieto vahvistuu
Valmistelun tilannekatsauksen sekä luonnoksen esittely maakuntavaltuustolle		Saadaan poliittisten päättäjien ja keskeisten sidosryhmien näkemykset luonnokseen
Luonnos kommenttikierrokselle. Ohjelmaluonnos asetetaan julkisena kuulutuksena nähtäville Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle.	6-8/2021	Osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet vahvistuvat luonnoksesta pyydettyjen lausuntojen kautta
Täydennysvaihe 8-10/2021		
Täydennysvaihe: huomioidaan palaute, mahdolliset lakimuutokset sekä EU-ohjelmakauden päätökset.	8-10/2021	Satakunta-strategian pohjana oleva tilannetieto vahvistuu.
MYR SOVA	9/2021	Vaikutusten arvioinnin toteutus sekä seurantaindikaattoreiden valmistelu
MH: 2. vaiheen luonnos	9/10 2021	2.vaiheen luonnos lausunnoille
Uusi MH ja Valtuusto, perehdytysseminaari	9-10/2021	Saadaan poliittisten päättäjien ja keskeisten sidosryhmien näkemykset luonnokseen
Lausuntojen huomioiminen	10-11/2021	
luonnos 2 valmis	11/2021	
Uuden MH:n ja MYR:n strategiaseminaari?	11/2021	Saadaan poliittisten päättäjien ja keskeisten sidosryhmien näkemykset luonnokseen

4. Satakunta-strategian hyväksymisvaihe 10-12/2021		
Maakunnan yhteistyöryhmä	11-12/2021	Saadaan poliittisten päättäjien ja keskeisten sidosryhmien näkemykset luonnokseen
Maakuntahallitus	11-12/2021	Saadaan poliittisten päättäjien ja keskeisten sidosryhmien näkemykset luonnokseen
Maakuntavaltuusto hyväksyminen Satakunta -strategia asetetaan julkisena kuulutuksena nähtäville Satakuntaliiton sähköiselle ilmoitustaululle	11-12/2021	Saadaan poliittisten päättäjien virallinen päätös Tiedotetaan viranomaisille, lähetetään asiakirja Työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) sekä Suomen ympäristökeskukselle (SYKE)
Satakunta-strategiasta tiedottaminen: <i>Tulevaisuusfoorumi 2021</i>	12/2021	Satakunta-strategiasta tiedottaminen sidosryhmille ja yleisölle
5. Toimeenpano ja seuranta	5-6/2021	
Toimeenpanon seuranta aluekehityksen tilannekuvien laadinnan yhteydessä sekä osana älykkään erikoistumisen mukaisten maakunnallisten tutkimus-kehittämis- ja innovaatiofoorumien toteutusta. Foorumeilla mukana maakunnan eri rahoitusinstrumenttien hanketoteuttajat sekä rahoittajat	2022-2025	Aluekehittämisen resurssien synergian vahvistuminen